

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 28. НОВЕМБРА 1887.

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 32.

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

Извлази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

УСПОМЕНА НА ПОК. ПРИЈАТЕЉА. ОД МИШЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА.

IX.

Заиста га је било милина видети, она-ко сртна у породичном а задовољна у приватном животу његовом, па још осим тога слободна од свију јавних обзира и предрасуда. Са политичним одношajима био је на чисто: са те стране није ништа испекивао. У књижевном животу био је већ у правоме колосеку. Првенчад му прешла преко позорнице, и то са успехом. Био је у јеку свога књижевнога рада Обраћао је већ ствари са извесном сигурношћу, а пуштао их је и на позорницу без почетничке грознице.

Често смо бивали заједно, и он ми се у тадањем његовом расположају јако до-падао. Почеко се већ интересовати и за политичне ствари. Кад је био први избор заступника на земаљски сабор у Шајкашкој, и кад је вођа српске народне слободоумне странке Миша Крестић, пратећи изабраног заступника, дра Л. Костића, у оном одушевљењу напрасно издануо: покренуло се једно коло родољуба из Новога Сада на тај укоп у Тител. Те врсте овације, и такав остентативан пијетет били су у очима конзервативног елемента свака-зазорни. Коста је негда и о томе рачуна водио, али сада није имао више обзира. Он се у оваквим приликама није дао више управљати ладним разумом, већ је ишао слободно за нагоном срца свога. Осечао је чисто неку потребу, да и он ода пошту изленадно умрлом народном борцу. Нас двоје ћемо ићи заједно на колима. Били смо сами на целоме путу од Новог Сада

до Титела, и сутрадан натраг. Њоћ, што је између тога била, била је скоро непре-спавана. И ту смо ноћ заједно провели. Ту је било и сувише прилике, да се сити наразговарамо. Био је то последњи пут, да смо овако дуго били у озбиљном раз-говору. Ту се износили и с једне и с друге стране замишљаји и планови, саоп-штавала се предузећа, једном речи пре-тресала се и наша, и народна будућност на дугачко и на широко.

Али све то није дуго трајало. Сви ти лепи замишљаји, сви ти узношљиви пла-нови били су врло кратка века.

Крај зиме г. 1874. био је кобан по живот Косте Трифковића. Било је то кра-јем фебруара или почетком марта 1874., кад је једног леног, весело проведеног ве-чера назебао. То вече провео је у нај-пријатнијем друштву. Било је ту његових личних пријатеља, већином пак били су чланови срп. нар. позоришне дружине, — јер дружина је ту зиму у Н. Саду про-вела, а он се са глумцима радо забављао.

Услед назеба навуче грозници на себе, која га одмах за собу привеже. А међу-тим наступило је било и неко ладно и влажно време, те грозница, која се наврзла, не хтеде попустити. У то време посећивао сам га сваки дан. Од како се знам, имао сам према болесницима неког нарочитог сажаљења, те сам им радо одлазио, а било је кад и кад, да треба да му и по штогод из нашег званичног живота саопштим. Тако смо по неки час ћеретајући провели. Он

још није ствар своје болести озбиљно узи-
мао, а није тако ни изгледало.

Али грозница није попуштала, већ се
отегла. Наступило је било већ и пролеће.
Ствар је већ сад добила озбиљан вид. Око-
нина његова била је забринута. Лекари
му световаху, да оде у Ишл, и он их чо-
слуша. Али време је било нестално, већи-
ном кишовито. Осим тога она велика руља
и гунгула од гостију, онај управо вароши-
ки живот вређао га је, јер му није пружао
онога мира, који је његово раздра-
жено, болесно стање тражило и захтевало.

Бављење у Ишлу прошло је без ика-
квих повољних последица, и он се у сред-
лета врати, врло незадовољан са успехом
свога пута и лечења.

Сад му лекари саветоваху, да оде у
Фрушку Гору, с оне стране планине, и
препоручише му Ириг. Био је ту само
кратко време. Место, дабогме, није уде-
шено за болесника. Није имао никакве у-
годности. Ако је било лено, онда му је
шетња по прашним путевима и по запари
и омари без оне вештачки удешене ладо-
вине, што је кунатила пружају, управо до-
садна била. Ако је падала киша, био је
ограничен на просту једну собу. Друштва
пак није никако ни имао. У оваквим околн-
ностима није могао дugo издржати, те па-

пусти Ириг и оде својим рођацима у Руму.
Овде се нешто боље осећао, али што се
тиче угодности за лечење, ту није било
разлике између Ирига и Руме. С тога и
цело ово бављење у Срему није трајало
дуже од три недеље дана.

Вратио се у Нови Сад, да ту крај
лета проведе, а на јесен ће у Напуљ, —
тако је био удешен план.

Званичних послова није се никако при-
хваћао, већ се шетао, читao, забављао у
друштву — тако је проводио време. По
свему пак видело се, да јако поболева.
Није био више ни расположен. Био је ве-
ћином раздражљив и зловољан. Тако је
провео крај лета и почетак јесени.

Кад је дубља јесен наступила, оде у
Напуљ. Пратила га је и супруга. Но и на
југу нису баш зиме пријатне. И ако клима
није оштра, али оне силне кишне и сувише
су досадне. А ко зна, какав је Напуљ са
његовим прљежем у оваквим климама, на
тога не ће никда наћи она сентиментална
 жеља, да види Напуљ, па ма одмах и
умрьо. И Коста се није добро осећао
у Напуљу. Непрестане кишне пришомогле
су само, да му се бољетица на горе раз-
вијала. Кад је већ дубоко у зиму ушао,
осети, да му је рђаво, и зајели кући. То
је било пред Божић.

(Свршиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Црна пега*. Драма у 3 радње. Мађарски написао Григорије Чикија. Превео Јован Грчић Редитељ: Добриновић. Приказана у Новоме Саду први пут у уторак 24. новембра 1887.)

И ова недеља позоришних представа из-
нела нам је једну новину у Чикијевој „Црној
пеги.“

„Црна пега“ као да ће оправдати своје
име, и тешко да ће оставити за собом светла
трага у позоришном репертоару. И најбоља
игра глумаца неће бити у стању, да ту пегу
сасвим изглади.

Григорије Чики спада, истина, данас међу
најбоље драматурге мађарске. А мађарски писци
су омиљени на нашој позорници. Позоришне игре
из мађарског живота радо се код нас гледају,

оне нам се донадају, јер одговарају доста при-
ликама нашег живота. Но у „Црној пеги“ пошао
је Чикија за Французима. Слике што се пред-
нас износе, у тојлико су само мађарске, што
особе у тој драми носе мађарска имена, иначе
нам је све страно. Та иста радња могла се зби-
вати исто тако и у Француској, као и у Аме-
рици. Све је у комаду заогрнуто неком мисти-
ком. Цела радња окреће се око неке тајне, која
за трајања целе игре гледаоце у великој запе-
тости држи, и која се тајна ни при завршетку
сасвим не одмотава, већ своје решење налази у
самоубијству једног невиног створења, које је
за рђаво дело само као слепо оруђе употреб-
љено било.

Што се складног постепеног течаја радње
и вештог извађања драмског заплета тиче, —

ту се пред Чикијем мора човек поклонити, јер то је све са таквом уметношћу изведено, каква се само пожелити може. И ако експозиција (први чин) нешто рамље, јер је и сувише развучена, па поред свега тога доста и нејасна, — али се у даљем развитку види, да имамо посла са правим мајстором драме.

Па и поред свега тога, ми се и сувише мучимо и напрежемо, и на крају обузима нас неко непријатно осећање, неко незадовољство, које ни издалека не личи оном „катарзису“, што га по Аристотелу трагедија рађа. Цела је драма, ма да је и венито написана, произвуд неког пессимистичког погледа на свет. Између двоје љубавника, а каснијих супруга, испречила се нека тајна, која у почетку стаје на пут њиховом зближењу, и која, кад они и те тешкоће савладају и зближе се, мути њихову брачну срећу и прети, да ће је и сасвим разорити. Али по информацији гледалаца, не мора та тајна да ту срећу уништи, јер се она даје изгладити и рашчистити. Па ипак се унапред наговешћује самоубијство и ово чак и светује. А и та сама тајна вуче порекло своје из једног самоубијства. Самоубијство је језgra, из које се изчаурила сама драма, и то самоубијство није могло уродити бољим плодом, већ онет самоубијством, које је после круна и завршетак целој радњи.

Самоубијство је само по себи гнусно и одвратно. Оно је један патолошки појав друштва. А то зло још улепшивати, гlorификовати и култивисати, не може такођер ништа друго бити, већ пород једног погрешног погледа на свет.

Док се наша браћа Руси труде да нам у својим романима и приповеткама изнесу живот онакав какав је, дотле се наживљени Французи труде да нас у роману, приповетци и драми заносе необичним, неприродним и чак тајанственим стварима. Ми нисмо пријатељи овог последњег правца, и осуђујемо га, али тај „жанр“ налази, на жалост, доста поштоватеља и присталица, па наша је, ево, и у Григорију Чикији свога ваљаног борца и заступника.

Игра глумца била је овог вечера изврсна. Можемо слободно рећи, да је био најбољи приказ ове сезоне. И ко није знао, да се подначелник друштвени г. А. Хаџић са свога пута врачио и ставио на чело позоришној дружини, могоа је то по овој доброј игри притетити.

Главну улогу — Лидију Албијеву — играла је гђа Вујићка, а игра ова могла јој је само на част служити. Гђа Вујићка изненадила нас је ове сезоне већ као Адријена Лекуврерова, а у вечерашњој улози Лидије потпуно нас је задовољила.

Уз Лидију достојно су се истичали Кездијевића (гђа Ружићка) и њен син Бела (г. Димитријевић).

Г. Лукић је своју малу улогу Гашпара Фаме карактеристично приказао и прецизно одиграо.

Магди (гђици Максимовићевој) имали бисмо као жени Макарија адвоката притетити, да уodata жена, и ако је још можда и млада женница, мора свакда показивати и нешто супружке збиље. Уносити у сваку улогу наивно девојче, као што је то гђица Максимовићева овога вечера чинила, — то не иде.

Иначе је цело особље уопште добро играло. Чисто нам је жао било, што је Чикија и приказиваче и гледаонце толико намучио.

М. Д— Ј.

(*Представа за децу; Немања.*) Позоришни одесек „друштва за српско народно позориште“ држао је 23. новембра (5. дек.) о. г. своју седницу, у којој је утврђен ред представа и решено, да се на св. Николу 6. (18.) декембра приреди *представа за децу*. На тој представи биће улазна цена за децу 20 новчића, а за њихове родитеље и одрасле 40 новчића од особе. За сиromашне ученике срп. нар. основних школа, за ученике 4. низа разреда српске гимназије и за ученице срп. вишије девојачке школе уступиће се по 10 бесплатних улазница за сваки разред. На тој представи приказаће се I. чин из комада: „Вампир и чизмар“ и „Милош у Лапинима“, слика у 1 чину, од М. П. Шапчанина. — Позоришни одесек обратио се био на г. Милоша Цветића, редитеља кр. срп. нар. позоришта у Београду, да дозволи представљање његовог дела: „Немања“. Г. Цветић одговорио је, да уступа своју драму за представљање под овим условима: 1. да се без његовог одобрења не сме у делу ни једна реч изменити, ни додати, ни избрисати, изузимајући само оно, што цензура буде строго захтевала, о чему се има он претходно известити и од брење од њега заискати; 2. да му „друштво за српско народно позориште“ у напред, а у року од три дана после своје одлуке, исплати у име тантријеме *пеш сточина* форината а. вр. у злату, па да има само право представљања за десет година; 3. по истеку тих 10 година да му се тачно исплаћује за сваку даљу представу по осам од стотине на бруто-доходак. — Пошто се позоришни одесек није надао тако теретним условима од стране г. писца „Немање“ то се одустало од представљања тога комада. — Најпосле је, осим других предмета од мање важности, одлучено још, да се на ново прими у позоришну дружину за глумицу Тинка Лукићка и да наступи своју дужност 1. декембра о. г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

13. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИЛАТИ 10.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 28. НОВЕМБРА 1887.

По други пут:

ДЕБОРА.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 4 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ, НАПИСАО С. Х. МОЗЕНТАЛ, ПРЕВЕО Н. В. ТОРИЋ.

(РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ)

ОСОБЕ:

Лоренц	Лукић.
Јосиф, син му	Миљковић.
Учитељ	Лазић.
Поп	Васиљевић.
Анка, синовица му	С. Миљковићка.
Кројач	Кестерчанек.
Ситничар	Врга.
Брица, доктор	В. Димитријевић.
Крчмарница	Д. Николићева.
Баба Савка	Ј. Добриновићка.
Јаков, момак	Марковић.
Ружица, сељанка	М. Максимовићева.
Дебора	С. Вујићка.
Аврам, слеп старац	Милојевић.
Јеврејка	З. Милојевићка.
Девојчица	С. Миљковићева.

Сељаци, сељанке, бегунци, јевреји, свирачи. — Збива се у селу у Штирској 1786. год. Између првог и трећег чина осам дана; — између трећег и четвртог чина пет година.

У недељу 29. новембра први пут: „КАВРГА.“ Слика из народног живота, с певањем, написао Јован Грчић. Музика од А. Милчинског. — (На овој представи суделоваће и српско новосадско певачко друштво.)

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. dlt. fizet.)